

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš

Viem, lebo čítam

**Čítanie s porozumením - z maďarského jazyka
pre 7. ročník**

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš

Kontakt na autora UZ: ZŠ Mihálya Tompu, Šrobárova
12, 97 901 Rim. Sobota,
zstompu@zoznam.sk

Názov: Viem, lebo čítam

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr. Štefan Orosz

ISBN 978-80-8052-735-8

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Tartalom:

Bevezetés.....	4
1 Kinizsi Pál története	5
2 Szófajok ismétlése.....	8
3 Tavaszi fáradtság.....	13
4 Miért van szükségünk alvásra?	15
5 Közlekedünk.....	17
6 Az éber őrszemek.....	21
7 A fűtés története	24
8 A gyapjú.....	26
9 A lóvátett tatárok.....	30
10 A Szent Korona sorsa.....	33
11 Önéletrajz	35
12 Humoros történet.....	36
13 Megoldókulcs	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Felhasznált irodalom:	59

Bevezetés

A mindennapos erőfeszítéseink mellett, melyek többek között érintik az olvasástanítást és az olvasásfejlesztést, foglalkoznunk kell azzal, hogy ezen gyermekekben is felkeltsük az olvasás iránti motivációjukat illetve, hogy olvasóvá neveljük őket.

Tudjuk, hogy az országos felmérések azt mutatják, hogy a tanulóknak gondjaik vannak az olvasással és a szövegértéssel, vagyis mondhatnánk azt is, hogy a szövegértő olvasással. Esetükben nem alakul ki a rutinszerű, automatikus szövegértésre épülő folyékony olvasás készsége.

A munkám célja az olvasás készségének fejlesztése és a szövegértés gyakorlása. Igyekeztem egyszerű, rövid szövegeket választani, melyek egy adott foglalkozáson megoldhatók. A szövegek témája különböző, ezáltal is szerettem volna a tanulókat motiválni. Az egyes feladatlapon megoldásához szükséges az, hogy a tanulók akár többször is elolvassák az adott szöveget, hogy el tudják végezni a feladatokat. A feladatok összeállításánál a sokszínűségre törekedtem, melyek között található behelyettesítésre váró feladatok, összekevert szavak halmaza, párosítást igénylő feladat.

A szövegértést fejlesztő feladatok közé becsempészttem egy-két nyelvtani feladatot is, melyek összeállításánál az adott évfolyam kerettantervéből indultam ki. Ezeket igény szerint az adott évfolyamokra változtathatjuk.

Kinizsi Pál története

Egy forró augusztusi napon a nagyvázsonyi völgyben az öreg Kinizsi lezárta a zsilipet, a malom megállt, azonban még mindig úgy érezte, hogy mozog a föld a lába alatt. „No, hát mi lehet ez? Tán földrengés?” – merengett magában. Ekkor hirtelen Bujkó kiabált le lelkendezve a padlásról:

- Lovasok vágatnak a mezőn át! Egy egész sereg!
- Engedj, hadd lássam én is!- kapaszkodott izgatottan felfelé a létrán Pál.

A távoli csapat egyre közeledett a malom felé. Lassan kirajzolódtak a lovasok, élükön Mátyás király fővadászával. Bujkó és Pál hanyatt-homlok rohantak le az udvarra elébük. Orsik néne is elképedt arccal jött elő a házból. Éppen csak felegyenesedett a nagy igyekezetből a két legény, mikor a fővadász a csapatával az udvarra bevágatott, s így szólt:

-No, molnár! Nagy ünneped lesz ma, mert maga Mátyás király és kísérete tér be hozzád egy kupa itatra!

- Maga Mátyás király? – csodálkoztak mindnyájan. Orsik néne kétségbeesetten szaladt be a házba, hogy valami megfelelő ivóedényt kerítsen, melyből méltóképpen megkínálhatja a királyt. Még fel sem ocsúdhattak meglepettségükből, már meg is érkezett Mátyás király a kíséretével együtt.

- Adjon isten jó napot, molnár! – köszönt a király. – Ez a lányka – mutatott Mátyás a fehér lovon ülő Magyar Balázs vezérének gyönyörű leányára, Jolánkára – hajnal óta együtt lovagol a férfinéppel, nem csoda, hogy megszomjazott. Adnál-e neki egy kupa vizet?

Ám az öreg molnárnak nem jutott ideje a feleletre, mert Orsik néne máris ott termett, kezében egy szép, míves, régi serleggel.

- Itt a friss kútvíz, felséges királyom – mondta -, csak méltó tálcánk nincs, amire ráhelyezhetném.

Erre odaugrott Pál, fölkapott a földről egy óriási malomkövet, s így szólt:

- Dehogy nincsen, néne! Ide azt a serleget! Azzal a malomkövet a serleggel együtt könnyedén odavitte Jolánkához, és felnyújtotta neki. Ámulat moraja futott végig az egész csapaton Kinizsi Pál erejét látva. Jolánka felemelte a serleget, és jóízűen ivott belőle, de fél szemét végig a dalis legényen tartotta.
- Köszönöm, jó vitéz! – mondta kedves mosollyal az arcán.

(Tudorka magazin, X.évf., 7. szám)

1. Sorold fel a szereplőket!

.....
.....

2. Nevezd meg a történet helyszínét!

.....
.....

3. Húzd alá a szövegben, milyen hírral érkezett a fővadász!

4. Ki mondja kinek? Írd a mondatok után!

a, - Itt a friss kútvíz, felséges királyom – mondta - ,
csak méltó tálcánk nincs, amire ráhelyezhetném.

b, - Köszönöm, jó vitéz!

c, - Adnál-e neki egy kupa vizet?.....

5. Mondd másképpen!

zsilip -

kupa -

ocsúdhattak -

moraja -

daliás -

6. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, Miután elzárta a zsilipet az öreg Kinizsi, nagy csend lett.

b, Bujkó és Pál nyugodt léptekkel jöttek le a padlásról.

c, Mátyás király és kísérete tért be a molnárékhöz.

d, Jolánka, a király lánya megszomjazott.

e, Kinizsi Pál egy malomkővet használt tálának.

7. Fejezd be röviden a történetet!

.....

.....

.....

.....

.....

8. Keress a fenti szövegből példákat a következő szófajokra!

tulajdonnév:

.....

köznév, mely személyre utal:

.....

melléknév:

.....

9. Határozd meg az ige nyelvtani kategóriáit!

kirajzolódtak -

megállt -

bevágatott -

Szófajok ismételése

Csutak a vízen érkezett meg egészen szokatlan módon és erősen fuldokolva. A kiskutya még járnai sem tudott – nemhogy úszni -, úgy csak hentergett, hol a víz alatt, hol a víz felett, nyelte a vizet, és a percei meg voltak számlálva, ámbár szép, piros hajnal volt éppen, és verőfényes nap ígérkezett. Ekkor valami erő a partra kormányozta a kiskutyát, majd a két hátsó lábánál fogva felemelte, mire Csutak kiadta magából a felesleges vizet, ami nem csoda, hiszen eddig a tejhez volt szokva.

(Fekete István: Csutak)

1. Válaszd ki a szövegből, és írd a szófaj mellé a megfelelő példát! (A zárójelben lévő szám jelzi, hogy hányat írsz.)

Ige: (5)

.....
.....

Főnév: (5)

.....
.....

Számnév: (1)

.....

Melléknév: (3)

.....

Névmás: (2)

.....

Időhatározószó: (2)

.....

Módhatározószo: (1)

.....

Főnévi igenév: (2)

.....

Határozói igenév: (2)

.....

2. A következő mondatokat alakítsd át jelen idejű mondatokká!

Csutak a vízen érkezett meg egészen szokatlan módon és erősen fuldokolva. A kiskutya még járnai sem tudott – nemhogy úszni -, úgy csak hentergett, hol a víz alatt, hol a víz felett, nyelte a vizet, és a percei meg voltak számlálva, ámbár szép, piros hajnal volt éppen, és verőfényes nap ígérkezett. Ekkor valami erő a partra kormányozta a kiskutyát, majd a két hátsó lábánál fogva felemelte, mire Csutak kiadta magából a felesleges vizet, ami nem csoda, hiszen eddig a tejhez volt szokva.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Alakítsd át az alábbi mondatokat úgy, hogy a megadott igenév fajta szerepeljen bennük!

a, Főnévi igenevet használj!

Szereti a televíziózást.

Takarékoskodással próbálkozik.

1. Nyelvi MINITOTÓ – karikázd be a helyes válasz jelét!

a. Melyik szófaj fejez ki cselekvést, történést, létezést?

- 1) főnév 2) ige x) főnévi igenév

b. Melyik igemódnak a jele a –j?

- 1) kijelentő 2) feltételes x) felszólító

c. Melyik módnak van jövő ideje?

- 1) kijelentő 2) feltételes x) felszólító

d. Igaz-e, hogy a tulajdonneveket nagy kezdőbetűvel írjuk?

- 1) Igen, mindig 2) Van néhány kivétel x) Kisbetűvel írjuk

e. Melyik segédige?

- 1) volna 2) fogódzkodik x) él

2. Írd le az igék kért alakjait!

A) Alanyi ragozásban

B) Tárgyas ragozásban

tanul – E/2, jelen idő, kijelentő mód

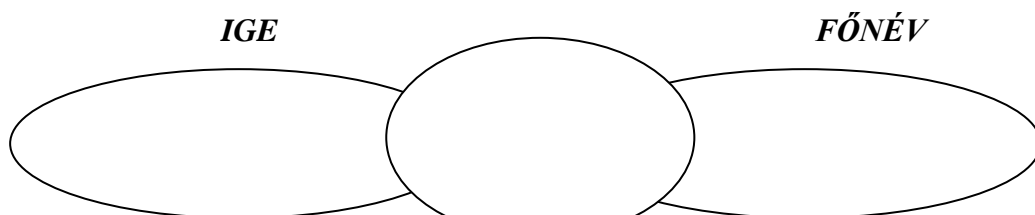
vár –T/3, jelen idő, felszólító mód

ültet – E/1, jövő idő, kijelentő mód

hall – E/3, jelen idő, felszólító mód

3. Írd a megfelelő halmazba a következő szavakat!

füzet, fizet, nevet, nevetés, terem, fürdet, fürdetés, zár, követ, követel

4. Írj két-két példát a tulajdonnevek fajtáihoz!

Személynév:

Állatnév:

Földrajzi név:

Csillagnév:

Intézménynév:

Márkanév:

Cím:

5. Karikázd be a következő szavak közül a főnévi igeneveket!

lépni, szólni, menni, Béni, zokni, szórni, Eni, kérni, nézni, néni, mérni, fonni, nini, várni, Fanni, halászni, jönni, olvasni

6. Csoportosítsd az alábbi névmásokat!

téged, anyyi, maga, senki, akármennyi, minden, övé, egymással, ilyen, ami, milyen, valaki, mennyi, ez, enyém, valamenyi, róla, veletek, magamhoz, magát

személyes névmás:

birtokos névmás:

kölcsönös névmás:

visszaható névmás:

mutató névmás:

kérdő névmás:

vonatkozó névmás:

határozatlan névmás:

általános névmás:

7. Határozd meg a következő szavak szófaját!

Kérdése	Szófaja
holnapután -
hirtelen -
alul -
hamarosan -
izzadva -
megfejtendő rejtvény -
fénylő égbolt -
egyedül -

8. Elemezd szófajok szerint a következő mondatot: *A kislány sírva futott édesanyjához.*

A –

kislány –

sírva –

futott –

édesanyjához -

Tavaszi fáradtság

A tél elmúltával, a jó idő beköszöntésével bizonyára te is tapasztaltad már, hogy kissé fáradékonyabbá, kimerültebbé válsz. Egyeseknél erősebb, másoknál enyhébb formában jelentkezhet a tavaszi fáradtság, az viszont bizonyos, hogy alig akad ember, aki teljesen megúszná. Ez a bágyadtság néha rendkívül kellemetlen, ám a szakemberek szerint pánikra nincs okunk, hiszen a tavaszi fáradtság nem betegség, csupán egyfajta hiányállapot. Szervezetünk ugyanis tél végére feléli az előző nyáron elraktározott energiatartalékait, s a napi táplálékból nem jut megfelelő mennyiségű vitaminhoz és ásványi anyaghoz. S hogy mi az oka ennek a lankadtságnak, amely a tavaszi napokon erőt vesz rajtunk? Hormonháztartásunk télen álomba merül. A nappalok rövidülésével egyre kevesebb napfény ér bennünket, s agyunk egyik hormonja lelassítja anyagcsere-folyamatainkat. Az enyhe idő beköszöntésével fáradtabbak leszünk, hangulatunk nyomottabbá válik, s gyakran észlelünk olyan tüneteket, mint alvászavar, teljesítménycsökkenés, rossz közérzet. A tavaszi fáradtságot sokáig a téli hiányos táplálkozásból eredő vitaminhiánynak tulajdonították, mára azonban a kutatások bebizonyították, hogy agyunk egyik hormonja, a szerotonin felelős érte. Ennek a hormonnak ugyanis nagy szerepe van a szorongás csökkentésében, hangulatunk szabályozásában. Ha szintje csökken, akkor tapasztalhatjuk magunkon a tavaszi fáradtság jeleit. S hogy mi tehetsz ellene? Mozogj sokat, egyél több zöldséget és gyümölcsöt, mivel mindezek jelentősen csökkenthetik a tavaszi fáradtság kellemetlen tüneteit.

(Tudorka magazin, XV. évf., 3.szám)

1. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, A tavaszi fáradtság betegség.

b, Szervezetünk télen feléli energiatartalékait.

c, Az enyhe idő beköszöntével rosszabb lesz a közérzetünk.

d, Hormonháztartásunk télen álomba merül.

e, Mindezért a szerotonin hormon a felelős.

2. a, Mit tehetünk a tavaszi fáradtság ellen?

.....

b, Melyek a tavaszi fáradtság tünetei?

.....

3. Kösd össze!

napi	enyhe	hiányos
táplálkozás	anyag	ásványi
táplálék	idő	

4. Keres a fenti szövegből példákat a következő szófajokra!

Névelő: határozott -

határozatlan -

Kötőszó:.....

5. Keresd ki a szövegből azt a mondatot, melyben a hasonlítást kifejező kötőszó található!

.....

.....

6. Keres példát a fenti szövegből arra, amikor a kötőszó nem tagmondatokat, hanem mondatrészeket/szófajokat kapcsol össze!

.....

.....

Miért van szükségünk alvásra?

Az alvás szervezetünk számára létszükséglet, nélküle ugyanis nem élhetnénk sokáig. Furcsának tűnhet, de életünk egyharmadát átalusszuk csakis azért, hogy tovább élhessünk. Az alvás ugyanis olyan formája a pihenésnek, mely közben regenerálódhatunk. Szervezetünk működése alvás közben ugyanis teljesen megváltozik. Idegrendszerünk tevékenysége csökken, s mély álomban szellemi működésünk leáll. Ám eközben agyunkban működési hormonok termelődnek, melyek segítik testünk regenerálódását és a vörösvérsejtek termelődését.

Az alvásnak is vannak szakaszai, hiszen vannak éberebb és mélyebb alvással töltött időszakok. Az egyik a REM, a másik a NON-REM szakasz. Az elsőben idegrendszerünk intenzív, ez egy éberebb alvási állapot. Ebben a szakaszban álmodunk. Szívverésünk, légzésünk felgyorsul, szemgolyóink ide-oda mozognak.

A másodikban ennek pont az ellenkezője történik. Mély álomba merülünk, szívverésünk lassul, testhőmérsékletünk csökken. A megfigyelések szerint minél kimerültebben fekszünk le, annál több lesz alvásunkban a NON-REM szakasz, vagyis gyakrabban alszunk mélyebben. Ne sajnáljunk hát az időt alvásra és pihenésre, mert ez is egyik elengedhetetlen feltétele egészségünk megőrzésének.

(Tudorka magazin, XV. évf., 3. szám)

1. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, Életünk felét alvással töltjük.

b, Alvás közben szervezetünk regenerálódik.

c, Az alvásnak két szakasza van.

d, Minél fáradtabbak vagyunk, annál mélyebben alszunk.

e, A második szakaszban álmodunk.

f, Ha mély álomba kerülünk szívverésünk felgyorsul.

2. Fejezd be a mondatokat!

a, Az alvás ugyanis olyan formája a pihenésnek,

.....

b, Idegrendszerünk tevékenysége csökken,

.....

c, Az alvásnak is vannak szakaszai,

.....

d, Ne sajnáljunk hát az időt alvásra és pihenésre,

.....

3. Jellemezd a szöveg segítségével az alvás két szakaszát!

REM szakasz:

.....

NOM-REM szakasz:

.....

4. Keresd az alanyt és állítmányt!

ALANY

ÁLLITMÁNY

a, Az alvás létszükséglet.

b, A tevékenység csökken.

c, A hormonok termelődnek.

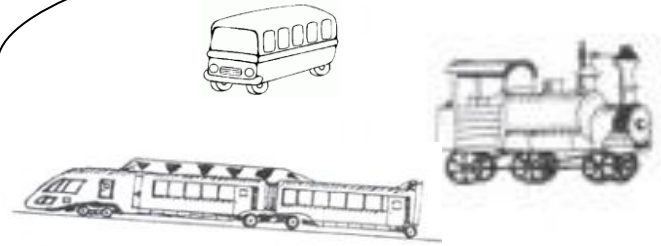
d, Testünk regenerálódik.

e, Légzésünk felgyorsul.

Közlekedünk

A tömegközlekedés

A tömegközlekedés célja, hogy az emberek ne sok különálló, hanem közös járművekkel utazzanak. Az első tömegközlekedési eszköz is a latin omnibus szóból kapta a nevét, melynek jelentése „mindenkinek”. A 22 üléses, három ló vontatta járművet az angol George Shillibeer építette 1829-ben. George Stephenson ugyanabban az évben bemutatott gőzmozdonya, a Rocket olyan gyorsan száguldott, hogy a szerkezet láttán dr. Dionysys Lardner azt jósolta: „az utasok nem kapnak majd levegőt, és megfulladnak”. Az emberek azonban imádtak vonatozni, s a vasúthálózat rövidesen hatalmas pókhálóként fedte le Angliát. 1863-ra a vonatok Londonban már a föld alatt, öt évvel később New Yorkban pedig az emberek feje felett gördültek. A városokban hamarosan feltűntek a villamosok, a nagyobb áruházakban pedig a vásárlók a Jesse Reno által 1894-ben feltalált, eredetileg a New Yorki-i vidámpark részére készített mozgólépcsőn közlekedtek az egyes szintek között.

A kerék fejlődése

A kerék feltalálása óriási mérföldkő az emberiség fejlődésében. Az első kerekeket nagyjából i.e. 3500 körül, Délnyugat – Ázsiában használhatták. A kör alakúra vágott, súlyos fakorongokat aztán idővel könnyebb küllős kerekek váltották fel, melyeket a XV. században Leonardo da Vinci tökélesített. A fémküllős kerekek az 1800-as évek elején jelentek meg, 1895-ben pedig André és Edouard Michelin kifejlesztette a felfújható gumibronccsal felszerelt kocsikereket.

Sikló-és egysínű vasút

Az 1873-ban kifejlesztett siklóvasútkocsikat az út mélyedésébe fektetett kábelek húzzák előre. Az egysínű vasutak főleg forgalmas városok felett haladnak keresztül. Bár rendkívül

modernnek látszanak, az egysínű, kábelvontatású vonat ötlet 1872-ből, a Lyoni Világkiállításról származik.

Az első busz

Walter Hancock 1831-ből származó, az emberke körében csak „csecsemőként” emlegetett gőzmotoros buszán még csupán tízen utazhattak. A mai buszokat már benzin-vagy dízelmotor hajtja, és akár 70-nél több ülőhely van rajtuk.

Az első közlekedési lámpák

Az első közlekedési lámpát Alfred Benesch készítette az Ohio állambeli Clevelandben, 1914-ben. Ezen a lámpán még csak piros szín volt, a sárgát és a zöldet csak négy évvel később, New Yorkban alkalmazták először.

1640 - taxi, Franciaország

1802-gőzmozdony, Wales

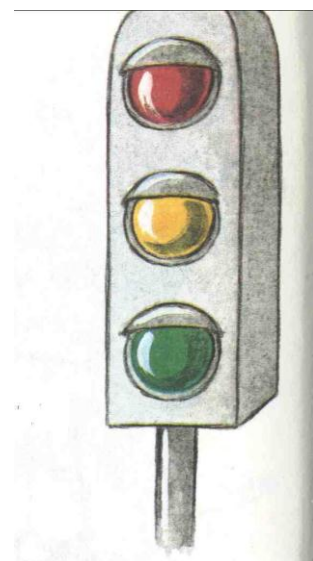
1879-villanymozdony, Németország

1888-villamos, USA

1908-libegő, Svájc

1964-gyorsvasút, Japán

1981- TGV, Franciaország

(Tudorka magazin, XIII. évf., 4. szám)

1. Számozással állítsd időrendbe a kerék fejlődésének történetét!

☐ kör alakú, súlyos fakorong	☐ felfújható gumiabronccsal felszerelt kerék
☐ fémküllös kerék	☐ faküllös kerék

2. Milyen járműveket takarnak az elnevezések?

„csecsemő”

Rocket

„mindenkinek”

3. Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

Mit jósolt dr. Dionysys Lardner a gyorsan száguldó gőzmozdonyon való utazásról?

- a, A kiáramló gőz miatt nem lehet majd rajta utazni.
- b, Nem fogják kedvelni az utasok.
- c, Az utasok nem kapnak majd levegőt és megfulladnak.
- d, A kanyarokban ki fognak esni az utasok a vonatból.

4. Melyik szó illik a mondatba? Húzd alá!

A siklóvasútkocsikat az út mélyedésébe fektetett láncok húzzák előre.

kötelek

kábelek

A mai buszokon már akár 70-nél több ülőhely van.

állóhely

fekvőhely

A hullámvasutat Jesse Rene találta fel 1894-ben.

liftet

mozgólépcsőt

New Yorkban alkalmazták először a közlekedési lámpákon a kék és zöld színeket.

sárga

lila

Az első, három ló vontatta tömegközlekedési eszközön 22 ülés volt.

70

41

5. Mely járművek nevét nem olvastad a cikkben? Húzd át!

villamos kerékpár gyorsvasút gőzmozdony
léghajó autóbusz omnibusz libegő
gőzhajó síklóvasút

6. Színezd ki az összetartozó szókétyákat!

Franciaország 1888 libegő villamos
1964
Németország villanymozdony 1908
1802 Svájc TGV 1981
1879 1640 gyorsvasút
USA taxi Franciaország
Wales Japán gőzmozdony

7. Összekeveredtünk! Rakj köztünk rendet!

a, Az 1873-ban kifejlesztett *takiscoktúsavólkis* az út mélyedésébe fektetett kábelek húzzák előre.

.....

b, George Stephenson 1829-ben bemutatott *őzgmodzonya*, a Rocket olyan gyorsan száguldott, hogy a szerkezet láttán dr. Dionysys Lardner azt jósolta: „az utasok nem kapnak majd levegőt, és *egmullfdakna*”.

.....

Az éber őrszemek

A mormoták akár 3200 méter magas hegységekből is megtalálhatók. Zömök testalkatuk ellenére fürgén mozognak a meredek sziklákon. A mormotacsuládból egyszerre többen is „őrszolgálatban” vannak, amíg a többiek békésen legelésznek. Mókás látvány, ahogy két lábra állva éberrel figyelik a ragadozókat. Veszély esetén éles füttyszóval riasztják társaikat, akik a biztonságot adó föld alatti járatokba menekülnek. Ez a családi fészek igazi barlangrendszer, mely a 10 méter hosszúságot is elérheti, és mélysége 2-3 méter is lehet. A szárított fűvel kibélelt lakhely kiválóan alkalmas arra, hogy a tél beálltával mély álomba szenderüljön a család apraja-nagyja. Tavasszal a mormoták felébrednek téli álmukból. Lesoványodva bújnak elő a hálókamrából. A nap egyre melegebben süt, a hó visszahúzódik, a növényzet gyorsan kibújik a földből. Ekkor kezdődik a mormoták igazi élete. Nem bírják a nyári hőséget, ezért inkább kora reggel és késő délután bújnak elő odújukból, hogy táplálkozzanak. Élelmüket, mely főleg zsenge növényi hajtásokból és fűfélékből áll, mellső mancsukban tartva rágcsálják el. Nagy mennyiséget fogyasztanak el belőlük, hogy a következő, hosszú téli álmukra vastag zsírréteget növelessenek.

(Tudorka magazin, XIII. évf., 6. szám)

1. Válaszolj röviden a kérdésekre!

a, Hogyan figyelik ellenségeiket?

.....

b, Hogyan figyelmeztetik egymást veszély esetén?

.....

c, Mivel táplálkoznak?

.....

d, Milyen lakhelyet készítenek maguknak?

.....

2. Hogyan szerzik be táplálékukat? Keretezd be!

legelésznek

vadásznak

halásznak

3. Pótold a hiányzó magánhangzókat!

r__ __szjtj__k

l__s__v__ny__dv__a

r__gcs__lj__k

t__v__ssz__l

h__gys__g__kb__n

f__f__l__kb__l

b__rl__ngr__ndsz__r

4. Kösd össze az összetartozó szavakat, majd írd le a kapott szókapcsolatokat!

téli álom

családi zsírréteg

testalkat fészek

mókás mellső

éberem zömök

fű figyel

vastag sziklák

meredek látvány

mancs hőség

nyári szárított

5. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, A mormoták nem alszanak téli álmot.

b, Nyáron korán reggel és későn délután táplálkozik.

c, Magányosan él.

d, Téltre vastag zsírréteget növeszt.

e, Föld alatti odúrendszer készítenek maguknak.

6. Mondd másképpen!

békésen:..... alkalmas:.....

gyorsan:..... táplálkozzanak:.....

7. Az olvasottak alapján következtess, és fejezd be a megkezdett mondatokat!

a, Veszély esetén azért riasztják éles füttyszóval társaikat, mert

.....

b, Azért figyelik az „őrszemek” két lábra állva a ragadozókat, mert

.....

c, Téli álmukból azért ébrednek fel lesoványodva, mert

.....

8. Keresd a mondatok tárgyát és jelöld a tanult módon!

a, Két lábra állva éberem figyelik a ragadozókat.

b, A mormoták hosszú téli álmukra vastag zsírréteget növesztenek.

c, Veszély esetén füttyszóval riasztják társaikat.

9. Találd meg a mondatokban a határozókat! Írd le a kérdést, amivel kérdeztél és nevezd meg a határozó fajtáját!

A mormoták akár 3200 méter magas hegységekben is megtalálhatók.

Határozó: Kérdése: Fajtája:

Két lábra állva éberem figyelik a ragadozókat.

Határozó: Kérdése: Fajtája:

Kora reggel és késő délután bújnak elő odújukból.

Határozó: Kérdése: Fajtája:

Határozó: Kérdése: Fajtája:

A fűtés története

Téli napokon, amikor tomboló vihar kavarja a havat, kevés embernek van nagyobb vágya, mint a szobában ülni, és élvezni annak melegét. De vajon mióta fűtik az otthonaikat az emberek?

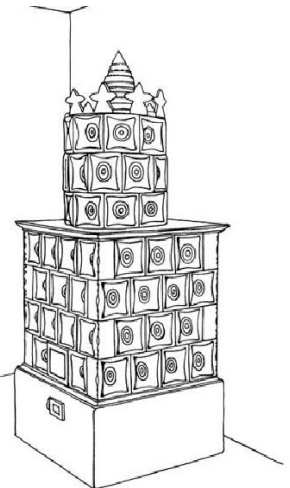
A leletek tanúsága szerint már az ősembernek is volt gondja saját tűzhely kialakítására. Persze ez csupán egy kezdetleges, kövekkel körülrakott gödörféle volt. Meleget adott, de ugyanakkor iszonyatos füsttel árasztotta el a barlangot, hiszen a kéményt még nem ismerték.

Akármilyen hihetetlennek tűnik, a padlófűtést már az ókori rómaiak is ismerték és alkalmazták. A meleg levegő a padló alatti csatornába áramlott, a füst pedig egy erre a célra épített füstelvezetőn keresztül távozott. Persze ez a fűtési rendszer nem hasonlított a maiakra, hiszen például a padló hőmérsékletét sem tudták szabályozni. Amíg ez a probléma meg nem oldódott, különleges talpú lábbelikben jártak, hogy meg ne égessék a talpukat. A középkorban aztán megjelentek a különböző méretű és díszítésű kandallók, amelyek azért is bírnak nagy jelentőséggel, mert az emberek élete jórészt ezek mellett zajlott. Ide vonult vissza a család esténként, itt beszéltek meg a napközben történeteket, a másnapra vonatkozó teendőket, illetve csodálatos történetekkel is a kandalló melegénél szórakoztatták egymást. Később, a XV. században megjelentek a cserépkályhák is, melyek német földről terjedtek el Európa-szerte. Természetesen ezeket a fűtőeszközöket és magát a fűtést is főképp a gazdagok engedhették meg maguknak. Az idők folyamán különböző fűtőalkalmatosságok jelentek meg: vaskályhák, sparhettek, olajkályhák, villanykályhák, gázkazánok, melyek végeredményben ugyanazt a célt szolgálják. Meleget nyújtanak számunkra a zord napokon.

(Tudorka magazin, XI. évf., 2. szám)

1. Melyik korban milyen fűtőalkalmatosságokat használtak? Kösd össze!

őskor	padlófűtés
középkor	gödörfélékben rakott tűz
ókor	cserépkályha
XV.század	kandalló

2. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

- a, Már az ősemberek is fűtötték barlangjaikat.
- b, A XVI. században jelentek meg a cserépkályhák.
- c, A fűtés mindenki számára elérhető volt.
- d, A padló alatti csatornákban áramló meleg vízzel fűtöttek.
- e, A kandalló mellett sokat beszélgettek a családok.

3. Fejezd be a megkezdett mondatokat!

A, Az ősember tűzhelye meleget ugyan adott, de

.....

B, Az ókori rómaiak vastag talpú lábbelikben jártak, hogy

.....

C, Később, a XV. században megjelentek a cserépkályhák is,

.....

4. Milyen fűtőalkalmatosságokról olvastál a szövegben? Sorold fel őket!

.....

5. Keress ki a szövegből a mellékneveket!

.....

6. Milyen jelzői szerkezetekről van szó? Nevezd meg a fajtájukat!

különböző méretű - csodálatos történetek -

tomboló vihar - téli napok -

A gyapjú

Ez az állati eredetű, természetes anyag rugalmas, puha és kellemes tapintású. Alapanyagát főként a már Kr.e.10 000 körül házasított juhok szőrzete adja. Az állatokat általában évente kétszer nyírják, ezt követően a bundájukat szétválogatják, majd megtisztítják. A különböző fajtájú és színű gyapjúkat összekeverik, és olajos anyaggal bepermetezik. Ezután gépek segítségével szétbontják az összetapadt szálakat. Végül nyújtják, fésülik és fonalat készítenek belőlük. Ha gyapjúfonalból kötött ruhadarabot, például egy most divatos maxi pulóvert veszel fel, az melegen tartja tested hője. Gyapjúból viszont nem csak fonal készülhet. A nyersanyagból ugyanis különleges eljárással nemezlapot is préselhetnek.

Mi készül belőle?

Ruházat: kabát, pulóver, kalap, zokni, papucs

Lakberendezés: szőnyeg, ágynemű, takaró, bútorkárpit, sátorlap

Tudod –e?

A juhajtáké- például a magyar merinóé – mellett a angóranyúl, az angórakecske, az alpaka vagy a láma gyapját is hasznosítják.

1. Húzd alá azokat a mondatokat, amelyekről nem olvashattál a cikkben, hanem új információkat tartalmaznak!

- a, Az állatokat általában évente kétszer nyírják.
- b, A gyapjúból nem csak fonalat lehet készíteni.
- c, A racka juh gyapja durva.
- d, A juhok többszöri nyírása serkenti a szőrszálak (gyapjú) növekedését.
- e, Szőnyeg is készülhet gyapjúból.

2. Válaszolj röviden a kérdésekre!

- a, Mi adja a gyapjú alapanyagát?

.....
.....

- b, Miért melegíti testedet a gyapjúpulóver?

.....
.....

- c, A feldolgozás során mit csinálnak az összetapadt gyapjúsálakkal?

.....
.....

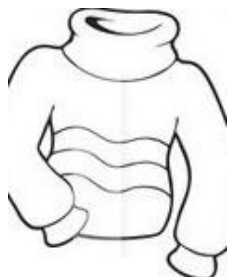
3. Keretezd be a mondatpárok közül az igaz állításokat!

A juhot Kr. e. 10 000 körül házasították.	A gyapjú növényi eredetű anyag.
A juhot Kr. e. 1000 körül házasították.	A gyapjú állati eredetű anyag.
A nyersanyagból nemezt is lehet préselni.	
A nyersanyagból nemezt is lehet vágni.	

Nyírás után a bundákat először szétválogatják, majd megtisztítják.

Nyírás után a bundákat először megtisztítják, majd szétválogatják.

4. Mi minden készülhet gyapjúból? Nevezd meg a képek segítségével!

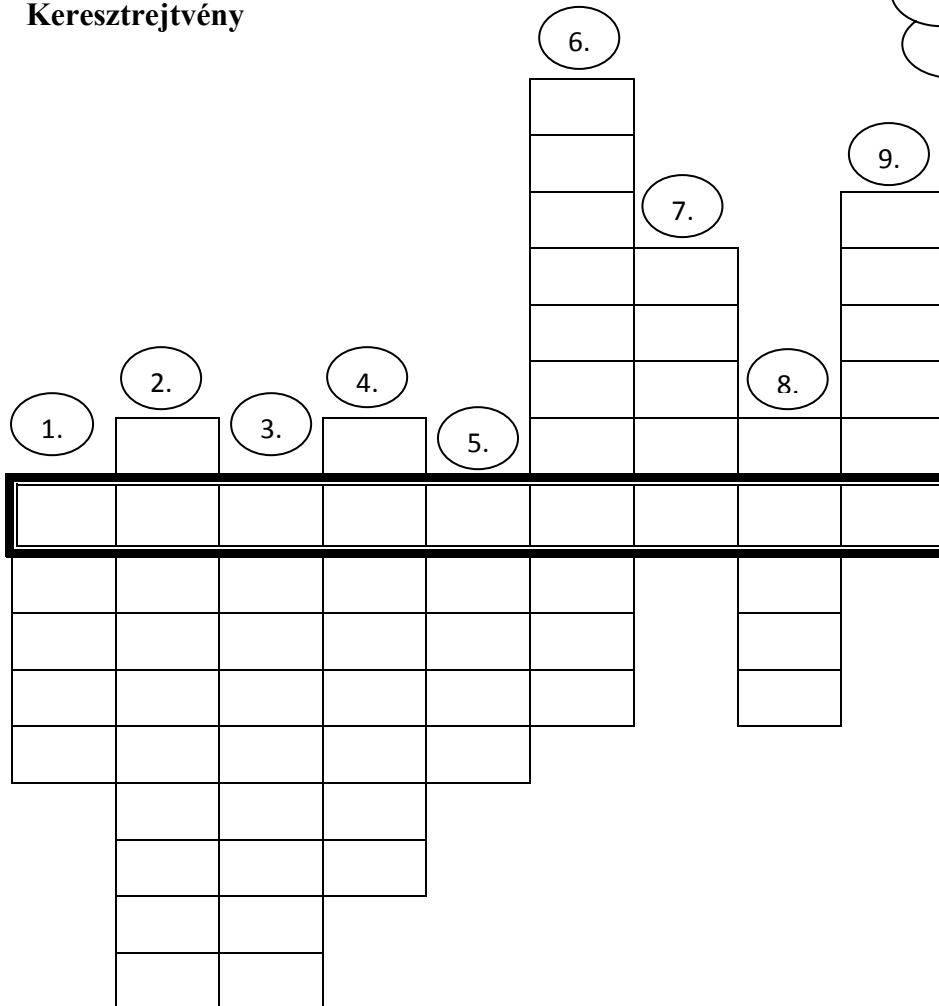

5. Elemezd a mondatokat a tanult módon és készítsd el az ágrajzukat is!

a, A különböző fajtájú és színű gyapjút összekeverik.

b, Ezután gépek segítségével szétbontják az összetapadt szálakat.

Keresztrejtvény

1. Milyen lapot préselhetnek a nyersanyagból?
2. Milyen anyag a gyapjú?
3. Milyen érzés a gyapjúfonalból készült ruhadarab viselése?
4. Milyen tapintású a nemez?
5. Ruhadarab, melyet akkor viselünk, ha fázik a lábunk.
6. Melyik állat gyapját használhatják még fel?
7. Gyapjúból viszont nem csakkészülhet.
- 8.

Minek a segítségével bontják szét az összetapadt szálakat?

9.

Milyen anyaggal permetezik be a gyapjút, ha össze akarják őket keverni?

A lóvátett tatárok

A magyarok már addig is sokat szenvedtek, de a kínok kínját akkor élték át igazán, amikor a tatárok előzönlöttek az országot. Batu kán hordája nem kegyelmezett senkinek, fel-alá száguldoztak az országban, s halált, szenvedést hagytak maguk után. Amikor a Székelyföld felé közeledtek, a lakosok meggyújtották az őrüzeket, és félreverték a harangokat.

- Itt a veszedelem, jó a tatár! Fusson, akinek kedves az élete! – kiáltozta torkaszakadtából az őrszem.

A máréfalvi bíró hírből jól ismerte a tatárokat, ezért rögtön riasztotta a falu népét. Vigyázókat küldött a Les-hegy tetejére, hogy onnan figyeljék az ellenséget. Az asszonyoknak meghagyta, hogy gyermekeikkel együtt másszanak fel a hegy derekán lévő sziklabarlangba, mert az volt a környék legbiztonságosabb helye. A tatárok nem várták sokáig a székelyeket, felderítőcsapataik kisvártatva feltűntek a faluba vezető poros úton. Ekkor a bíró maga köré gyűjtötte a férfiakat, és élükön a Les-hegy alsó barlangjába indult, mert onnan jó kilövés esett. Erről a helyről e maroknyi csapat is szembe tudott szállni a többszörös túlerővel. A tatár harcosok nagy kiáltozások és ostorpattogások közepette érkeztek a helység főterére. Keresni kezdték a magyarokat, de hiába törtek be minden házba, hiába rontottak a templomba, egy lelket sem találtak. Akkor aztán megálltak és körbekémllették a vidéket. Az egyik katona vette észre a különös sziklát, s annak oldalában a két barlangot. Több se kellett nekik, a hegy lábához vágattak, leugráltak lovaikról, és négykézlábra ereszkedve kezdtek kúszni felfelé.

De bíró uram sem volt rest, negyedmagával kiállt a barlang szájába, és nyílzáport zúdított rájuk. Bátorságban nem volt hiány, ám a tatárok annyian voltak, mint csillag az égen, s ha egy leesett a szikláról, két másik ugrott a helyébe. A falu bírása belátta, hogy ezzel nem sokra megy. Gondolt egyet, és célba vette a nagyorrú kánt, aki lóhátról irányította a többieket. Olyan jól megcélozta, hogy a nyilvessző éppen a szíve közepébe fúródott, s holtan fordult le a lováról. Ezt látva megtorpantak a tatárok, és visszavonultak, hogy haditanácsot tartsanak. Tanakodtak, vitatkoztak, végül elhatározták, hogy kiéheztetik a székelyeket. Tábort vertek a hegy aljában, s napokig egy tapodtat sem mozdultak, mintha ezentúl mindig ott akarnának maradni.

1. Hogyan mondanád másképpen?

félreverték a harangokat -

vigyázókat -

maroknyi csapat -

körbekémelelték -

rest -

negyedmagával -

2. Melyik csapatra jellemzőek az alábbiak? Írd a megfelelő helyre őket!

kevesen voltak, furfangosak, kegyetlenek, bátrak, félelmetesek, sokan voltak, eszesek

székelyek:

tatórok:

3. Húzd alá a helyes választ!

Melyik hegyen találtak rejtekhelyet a székelyek?

a, Mátra

b, Les-hegy

c, Visegrádi – hegység

A tatárok közül ki vette észre a különös sziklát?

a, az egyik katona

b, Batu kán

c, a dobos

Kik rejtőztek a felső sziklabarlangba?

a, tatárok

b, székely férfiak

c, az asszonyok és gyermekeik

4. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, A magyarok örültek, amikor megérkeztek a tatárok az országba.

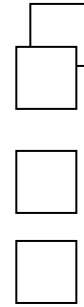
b, Batu kán volt a magyarok vezére.

c, A tatár csapat Székelyföld felé közeledett.

d, A máréfalvi bíró vigyázókat küldött a Les-hegy tetejére.

e, A magyar csapat a templomba húzódott a tatárok elől.

f, A tatárok annyian voltak, mint csillag az égen.

5. Pótold a mondatok hiányos szavait a szöveg alapján!

A máréfalvi bíró hírből jól ismerte a, ezért rögtön riasztotta a falu népét.

Az egyik katona vette észre a különös, s annak oldalában a két

Gondolt egyet, és célba vette a nagyorrú, aki lóhátról irányította a többieket.

Olyan jól megcélozta, hogy a nyílvevő éppen aközepébe fúródott.

Tanakodtak, vitatkoztak, végül elhatározták, hogy a székelyeket.

6. Bővítsd a következő tőmondatokat a megadott határozókkal!

Tábort vertek.

a, helyhatározóval:

b, időhatározóval:

c, társhatározóval:

d, módhatározóval:

Kiéheztetik a székelyeket.

a, időhatározóval:

b, módhatározóval:

c, okhatározóval:

d, helyhatározóval:

A Szent Korona sorsa

Egy régi magyar legenda szerint István, Géza fejedelem fia jól tudta, hogy a magyarok csak akkor élhetnek békességben a Kárpát-medencében, ha felveszik a keresztény vallást. Így hát folytatta az apja által elkezdett térítőmunkát. Örömmel látta, hogy napról napra nő a keresztények száma, s úgy gondolta, hogy pápai áldást kér munkájára. Hívatta Asztrik apátot, s így szólt hozzá:

- Elérkezett az idő, hogy a pápa megszentelje erőfeszítésünket. De nemcsak áldás, hanem korona is kell a magyar fejedelemnek, úgy, mint a többi keresztény uralkodónak. Menj hát Rómába, és kérd mindkettőt!

- Úgy lesz, ahogy kívánod – felelte az apát, s útnak indult.

Azonban hiába sietett, a lengyel uralkodó követe megelőzte. A lengyelek is koronát kértek. Mire Asztrik apát megérkezett, a lengyelek koronája már elkészült. Szilveszter pápa másnap már küldeni akarta, de az éjszaka különös álmot látott. Az Úr angyala jelent meg előtte, s e szavakat intézte hozzá:

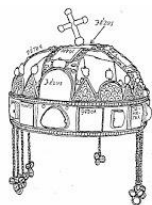
- Hamarosan egy ismeretlen nép követe érkezik hozzád, aki koronát fog kérni fejedelmének. Add neki az elkészült koronát, mert őt illeti!

Másnap a pápa fogadta Asztrikot, aki elmondta, milyen céllal érkezett. A szentatyának eszébe jutottak az angyal szavai, és azt mondta a magyarok apátjának:

- Én apostoli vagyok, István fejedelem pedig apostol – azzal átadta a koronát.

A történészek szerint azonban a Szent Korona későbbi eredetű, mely két részből tevődött össze. Alsó része, az ún. görög korona bizánci munka, melyet görög feliratos zománcképek, ékkövek, gyöngyök, függők díszítenek. A felső részen, az ún. latin koronán, nyolc latin feliratos zománckép található. A két koronát feltételezhetően a XII. században egyesítették.

1916. december 30-án, Budapesten koronáztak vele utoljára, IV. Károly és feleségét, Zita Bourbon pármái hercegnőt. A későbbiekben külföldre került, s majd csak 1978. január 5-én hozták haza. Jelenleg az Országházban tekinthető meg.

(Tudorka magazin, X. évf., 10. szám)

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

a, Itt kért a lengyel uralkodó követe a pápától?

.....

b, Mikor koronáztak utoljára a Szent Koronával?

.....

c, Miért küldte István Asztrik apátot a pápához?

.....

d, Mit látott éjszaka a szentatya?

.....

2. Számozással állítsd időrendi sorrendbe a mondatokat!

- A pápa különös álmot látott.
- István áldást és koronát kért a pápától.
- A pápa átadta a koronát Asztrik apátnak.
- A lengyel követ koronát kért uralkodójának.
- István folytatta a térítómunkát.

3. Kösd össze az összetartozókat!

apát	Géza fejedelem fia	Szilveszter	hercegnő	Szent
pápa	Zita	Korona	István	Asztrik

4. Pótold a hiányzó toldalékokat!

Örömmel látta, hogy nap____ nap____ nő a keresztények száma. Menj hát Rómá____ és kérd mindkettőt! Add neki az elkészült koroná____, mert őt illeti. A Szent Korona alsó részét feliratos zománckép____, ékkö____, gyöngy____, függő____ díszítik. A két koroná____ feltétlenül a XII. század____ egyesítették. Jelenleg az Országház____ tekinthető meg.

Önéletrajz

1. Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd végezd el a feladatot!

Édesapám és édesanyám 15 évvel ezelőtt január 12-én kötöttek házasságot Losoncon. Az esküvőjük után anyukám Kovács Lászlóné néven vált ismertté Kassán, mivel átköltöztek. Losoncon még Kiss Judit volt, de az esküvő után felvette apukám nevét. Én már itt születtem, éppen a 2. házassági évfordulójuk napján. Először a Petőfi utca 6.-ban laktunk, de az általános iskola megkezdése előtt új lakásba költöztünk, a Kovács utca 8.-ba. Innen jártam 4 évig a Márai Sándor Alapiskolába. A második 4 évet Tompa Mihály Alapiskolába jártam, mivel a Szombati utcába költöztünk. Még innen jártam a Márai Sándor Gimnáziumba, ahol spanyolt és németet tanultam, de érettségizni már a fővárosi gimnáziumba mentem. A középiskola után, a magyarországi ELTE magyar-spanyol szakán kezdtem el tanulni. Itt jártam még angol nyelvtanfolyamra is. Az egyetem harmadik évében szereztem meg a középfokú nyelvvizsgát angol nyelvből. A nyáron olasz nyelvterületen dolgoztam, de kénytelen voltam azt a nyelvet is használni, melyből nyelvvizsgáztam, mivel a helyi nyelveken képtelen vagyok megszólalni. A tanulmányaim befejezése után vissza fogok költözni szüleim lakásába, s a városban szeretnék dolgozni, mint tanár.

2013. március 5.

Kovács Margaréta

Név:.....

Születési hely:

Születési idő:.....

Anyja neve:.....

Apja neve:.....

Legmagasabb iskolai végzettség:.....

Nyelvtudás:.....

Humoros történet

1. Számozással rendezd sorba a humoros történet mondatait! Az első kettő és az utolsó mondat a helyén van

Csoda a moziban

Roxi színházba megy, és meglepetten tapasztalja, hogy mellette egy nyúl ül. A nyúl elmélyülten nézi a darabot, a vidám jeleneteknél nevet, a szomorúaknál sírva fakad.

..... – Igen, miért?

..... – Ugye maga is...?

..... Előadás után kíváncsian kíséri a hazafelé tartó nyulat.

..... – Magáé ez a nyúl? – szólítja meg.

..... A nyúl bemegy egy házba, hol a kapualjban egy férfi várja.

..... – Mit láttak?

..... - Ez fantasztikus, mellettem ült a színházban, és végignézte a darabot. A vidám jeleneteknél nevetett, a szomorúaknál sírva fakadt.

..... - Csodálkozom... - mondja a gazda.

..... – A háború és békét.

10. - Hát persze. Hiszen amikor olvasta, nagyon unta a regényt.

Megoldókulcs:

Kinizsi Pál története

1. Sorold fel a szereplőket!

Kinizsi Pál, Bujkó, Mátyás király, Magyar Balázs, Jolánka, Orsik néne, molnár

2. Nevezd meg a történet helyszínét!

nagyvázsonyi völgy, malom, a malom udvara

3. Húzd alá a szövegben, milyen hírral érkezett a fővadász!

No, molnár! Nagy ünneped lesz ma, mert maga Mátyás király és kísérete tér be hozzád egy kupa italra!

4. Ki mondja kinek? Írd a mondatok után!

a, - Itt a friss kútvíz, felséges királyom – mondta - ,

csak méltó tálcánk nincs, amire ráhelyezhetném.

Orsik néne - Mátyás királynak

b, - Köszönöm, jó vitéz!

Jolánka - Kinizsi Pálnak

c, - Adnál-e neki egy kupa vizet?

Mátyás király - molnárnak

5. Mondd másképpen!

zsilip - *mederzár*

kupa – *serleg, kehely*

ocsúdhattak – *csodálkozhattak, meglepődhetnek*

moraja – *zúgás, zörgés, zaj, zsvaj*

daliás – *mutató, tetszetős - legény*

6. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, Miután elzárta a zsilipet az öreg Kinizsi, nagy csend lett.

b, Bujkó és Pál nyugodt léptekkel jöttek le a padlásról.

c, Mátyás király és kísérete tért be a molnárékhöz.

d, Jolánka, a király lánya megszomjazott.

e, Kinizsi Pál egy malomkövet használt tálának.

8. Keress a fenti szövegből példákat a következő szófajokra!

tulajdonnév: *Kinizsi Pál, Bujkó, Mátyás király, Magyar Balázs, Jolánka, Orsik néne*

köznév, mely személyre utal: *lovak, király, fővadász, néne, legény, molnár, lányka, vitéz*

melléknév: *forró, augusztusi, öreg, távoli, elképedt, megfelelő, fehér, gyönyörű, szép, mives, régi, friss, méltó, óriási,*

9. Határozd meg az ige nyelvtani kategóriáit!

kirajzolódtak – cselekvő ige, kijelentő mód, múlt idő, T/3. személy

megállt – cselekvő ige, kijelentő mód, múlt idő, E/3. személy

bevágtatott - cselekvő ige, kijelentő mód, múlt idő, E/3. személy

Szófajok ismétlése

1. Válaszd ki a szövegből, és írd a szófaj mellé a megfelelő példát! (A zárójelben lévő szám jelzi, hogy hányat írsz.)

Ige: (5) – *érkezett, hentergett, nyelte, voltak, volt, ígérkezett, kormányozta, felemelte, kiadta, volt*

Főnév: (5) – *Csutak, vízen, kiskutya, víz, vizet, percei, hajnal, nap, erő, partra, lábánál, csoda, tejhez*

Számnév: (1) – *két*

Melléknév: (3) – *szép, piros, verőfényes, felesleges*

Névmás: (2) – *magából, ámbár*

Időhatározószó: (2) – *éppen, ekkor*

Módhatározószó: (1) – *szokatlan módon, erősen*

Főnévi igenév: (2) – *úszni, járni*

Határozói igenév: (2) – *fuldokolva, számlálva, szokva*

2. A következő mondatokat alakítsd át jelen idejű mondatokká!

Csutak a vízen érkezik meg egészen szokatlan módon és erősen fuldokolva. A kiskutya járni sem tud – nemhogy úszni -, így csak hentereg, hol a víz alatt, hol a víz felett, nyeli a vizet, és percei meg vannak számlálva, ámbár szép, piros hajnal van éppen, és verőfényes nap. Ekkor valami erő a partra kormányozza a kiskutyát, majd a két hátsó lábánál fogva felemeli, mire Csutak kiadja magából a felesleges vizet, ami nem csoda, hiszen eddig a tejhez volt szokva.

3. Alakítsd át az alábbi mondatokat úgy, hogy a megadott igenév fajta szerepeljen bennük!

a, Főnévi igenevet használj!

Szereti a televíziózást. – *Szeretni a televíziózást.*

Takarékoskodással próbálkozik. – *Próbálkozni takarékoskodni.*

1. Nyelvi MINITOTÓ – karikázd be a helyes válasz jelét!

a. Melyik szó faj fejez ki cselekvést, történést, létezést?

1) főnév

2) ige

x) főnévi igenév

b. Melyik igemódnak a jele a –j?

x

1) kijelentő

2) feltételes

x) felszólító

c. Melyik módnak van jövő ideje?

1) kijelentő

2) feltételes

x) felszólító

d. Igaz-e, hogy a tulajdonneveket nagy kezdőbetűvel írjuk?

1) Igen, mindig

2) Van néhány kivétel

x) Kisbetűvel írjuk

e. Melyik segédige?

1) volna

2) fogódzkodik

x) él

2. Írd le az igék kért alakjait!

A) Alanyi ragozásban

B) Tárgyas ragozásban

tanul – E/2, jelen idő, kijelentő mód

tanulsz

tanulod

vár – T/3, jelen idő, felszólító mód

várjanak

várják

ültet – E/1, jövő idő, kijelentő mód

ültetni fogok

ültetni fogom

hall – E/3, jelen idő, felszólító mód

halljon

hallja

3. Írd a megfelelő halmazba a következő szavakat!

füzet, fizet, nevet, nevetés, terem, fürdet, fürdetés, zár, követ, követel

4. Írj két-két példát a tulajdonnevek fajtáihoz!

Személynév: *Katalin, Zsuzsika, Nagy Pál,*

Állatnév: *Borcsa, Csutak, Ficánka*

Földrajzi név: *Atlanti-óceán, Kaszpi-tenger, Pozsony*

Csillagnév: *Merkur, Jupiter, Nap*

Intézménynév: *Madách Színház, Honvédelmi Minisztérium, Magyar Tudományos Akadémia*

Márkanév: *Nike, Adidas, Orion*

Cím: *Élet és irodalom, Tüskevár, Nyugat*

5. Karikázd be a következő szavak közül a főnévi igeneveket!

lépni, szólni, menni, Béni, zokni, szórni, Eni, kérni, nézni, néni, mérni, fonni, nini, várni, Fanni, halászni, jönni, olvasni

6. Csoportosítsd az alábbi névmásokat!

téged, annyi, maga, senki, akármennyi, minden, övé, egymással, ilyen, ami, milyen, valaki, mennyi, ez, enyém, valamenyi, róla, veletek, magamhoz, magát

személyes névmás: *téged, róla, veletek*

birtokos névmás: *övé, enyém*

kölcsönös névmás: *egymással*

visszaható névmás: *maga, magamhoz, magát*

mutató névmás: *annyi, ilyen, ez*

kérdő névmás: *milyen, mennyi*

vonatkozó névmás: *ami*

határozatlan névmás: *valaki, valamennyi*

általános névmás: *senki, akármennyi, minden*

7. Határozd meg a következő szavak szófaját!

	Kérdése	Szófaja
holnapután -	<i>mikor?</i>	<i>időhatározószó</i>
hirtelen –	<i>hogyan?</i>	<i>módhatározószó</i>
alul –	<i>hol?</i>	<i>helyhatározószó</i>
hamarosan –	<i>mikor?</i>	<i>időhatározószó</i>
izzadva –	<i>hogyan?</i>	<i>módhatározószó</i>
megfejtendő rejtvény –	<i>milyen?</i>	<i>melléknévi igenév</i>
fénylő égbolt –	<i>milyen?</i>	<i>melléknévi igenév</i>
egyedül –	<i>hogyan?</i>	<i>állapothatározó</i>

8. Elemezd szófajok szerint a következő mondatot: *A kislány sírva futott édesanyjához.*

A – határozott névelő

kislány – főnév, köznév

sírva – határozói igenév

futott – ige, cselekvő, kijelentő mód, múlt idő, E/3, A

édesanyjához – főnév, köznév

Tavaszi fáradtság

1. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, A tavaszi fáradtság betegség.

 H

b, Szervezetünk télen feléli energiatartalékait.

 I

c, Az enyhe idő beköszöntével rosszabb lesz a közérzetünk.

 I

d, Hormonháztartásunk télen álomba merül.

 I

e, Mindezért a szerotonin hormon a felelős.

 I

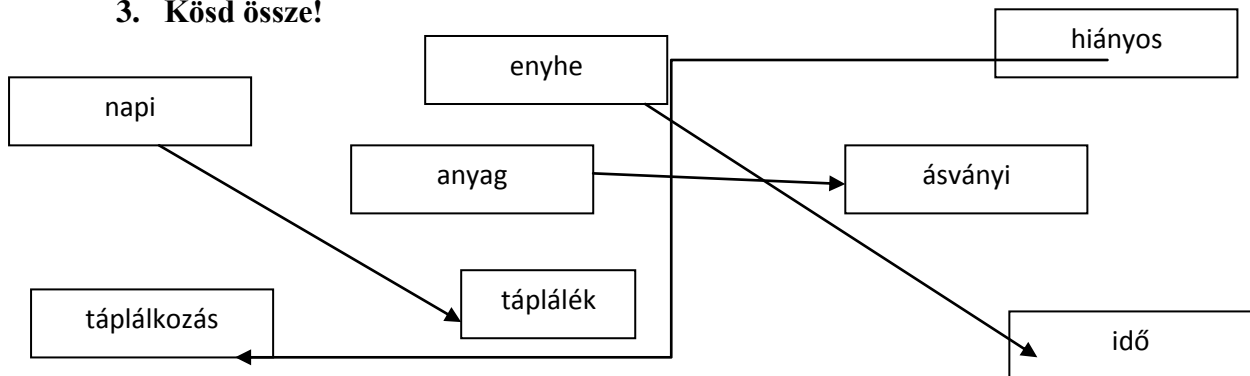
2. a, Mit tehetünk a tavaszi fáradtság ellen?

A tavaszi fáradtság ellen sokat kell mozogni, több zöldséget és gyümölcsöt enni, mivel ezek csökkenthetik a tavaszi fáradtság kellemetlen tüneteit.

b, Melyek a tavaszi fáradtság tünetei?

A tavaszi fáradtság tünetei a fáradékonyság, kimerültség, bágyadság.

3. Kösd össze!

4. Keress a fenti szövegből példákat a következő szófajokra!

Névelő: határozott – *a, az*

határozatlan - -----

Kötőszó: *hogy, aki, ám, hiszen, s, és amely, mint, mivel, amely*

5. Keresd ki a szövegből azt a mondatot, melyben a hasonlítást kifejező kötőszó található!

Az enyhe idő beköszöntével fáradtabbak leszünk, hangulatunk nyomottabbá válik, s gyakran észlelünk olyan tüneteket, mint alvászavar, teljesítménycsökkenés, rossz közérzet.

6. Keresd példát a fenti szövegből arra, amikor a kötőszó nem tagmondatokat, hanem mondatrészeket/szófajokat kapcsol össze!

vitaminhoz és ásványi anyaghoz, zöldséget és gyümölcsöt

Miért van szükségünk alvásra?

1. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, Életünk felét alvással töltjük.

 H

b, Alvás közben szervezetünk regenerálódik.

 I

c, Az alvásnak két szakasza van.

 I

d, Minél fáradtabbak vagyunk, annál mélyebben alszunk.

 I

e, A második szakaszban álmodunk.

 H

f, Ha mély álomba kerülünk szívverésünk felgyorsul.

 H

2. Fejezd be a mondatokat!

a, Az alvás ugyanis olyan formája a pihenésnek,

mely közben regenerálódhatunk.

b, Idegrendszerünk tevékenysége csökken,

s mély álomban szellemi működésünk leáll.

c, Az alvásnak is vannak szakaszai,

hiszen vannak éberebb és mélyebb alvással töltött időszakok.

d, Ne sajnáljunk hát az időt alvásra és pihenésre,

mert az egyik elengedhetetlen feltétele egészségünk megőrzésének.

3. Jellemezd a szöveg segítségével az alvás két szakaszát!

REM szakasz: *Az idegrendszerünk intenzív, ez egy éberebb alvási állapot. Ebben a szakaszban álmodunk. Szívverésünk, légzésünk felgyorsul, szemgolyóink ide-oda mozognak.*

NOM-REM szakasz: *Mély álomba merülünk, szívverésünk lassul, testhőmérsékletünk csökken.*

4. Keresd az alanyt és állítmányt!

	ALANY	ÁLLITMÁNY
a, Az alvás létszükséglet.	<i>alvás</i>	<i>létszükséglet</i>
b, A tevékenység csökken.	<i>tevékenység</i>	<i>csökken</i>
c, A hormonok termelődnek.	<i>hormonok</i>	<i>termelődnek</i>
d, Testünk regenerálódik.	<i>testünk</i>	<i>regenerálódik</i>
e, Légzésünk felgyorsul.	<i>légzésünk</i>	<i>felgyorsul</i>

Közlekedünk

1. Számozással állítsd időrendbe a kerék fejlődésének történetét!

1	kör alakú, súlyos fakorong	4	felfújható gumiabronccsal felszerelt kerék
3	fémküllős kerék	2	faküllős kerék

2. Milyen járműveket takarnak az elnevezések?

„csecsemő” – *gőzmotoros busz*

Rocket - *gőzmozdony*

„mindenkinek” - *omnibusz*

3. Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

Mit jósolt dr. Dionysys Lardner a gyorsan száguldó gőzmozdonyon való utazásról?

a, A kiáramló gőz miatt nem lehet majd rajta utazni.

b, Nem fogják kedvelni az utasok.

c, Az utasok nem kapnak majd levegőt és megfulladnak.

d, A kanyarokban ki fognak esni az utasok a vonatból.

4. Melyik szó illik a mondatba? Húzd alá!

A siklóvasútkocsikat az út mélyedésébe fektetett kábelek húzzák előre.

kábelek

A mai buszokon már akár 70-nél több ülőhely van.

ülőhely

A mozgólépcsőt Jesse Rene találta fel 1894-ben.

mozgólépcsőt

New Yorkban alkalmazták először a közlekedési lámpákon a sárga és zöld színeket.

sárga

Az első, három ló vontatta tömegközlekedési eszközön ülés volt.

ülés volt.

22

5. Mely járművek nevét nem olvastad a cikkben? Húzd át!

villamos

kerékpár

gyorsvasút

gőzmozdony

léghajó

autóbusz

omnibusz

libegő

gőzhajó

siklóvasút

6. Színezd ki az összetartozó szókétyákat!

Franciaország

1888

libegő

1964

villamos

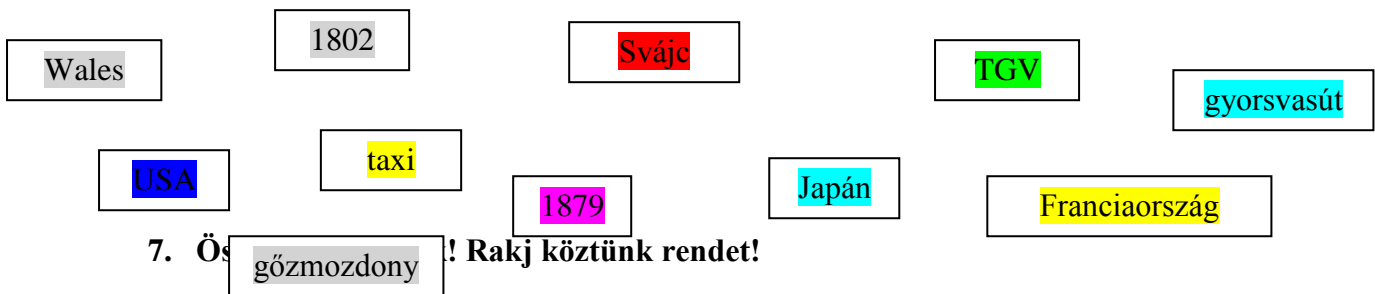
Németország

villanymozdony

1908

1640

1981

7. Ös **gőzmozdony** ! Rakj köztünk rendet!

a, Az 1873-ban kifejlesztett *takiscoktúsavólkis* az út mélyedésébe fektetett kábelek húzzák előre.

siklóvasútkocsikat

b, George Stephenson 1829-ben bemutatott *őgmodzonya*, a Rocket olyan gyorsan száguldott, hogy a szerkezet láttán dr. Dionysys Lardner azt jósolta: „az utasok nem kapnak majd levegőt, és *egmullfdakna*”.

gőzmozdonya _____ megfulladnak

Az éber őrszemek

1. Válaszolj röviden a kérdésekre!

a, Hogyan figyelik ellenségeiket?

Két lábra állva figyelik a ragadozókat.

b, Hogyan figyelmeztetik egymást veszély esetén?

Veszély esetén füttyszóval riasztják a társaikat.

c, Mivel táplálkoznak?

Főleg zsenge növényi hajtásokkal és fűfélékkel táplálkoznak.

d, Milyen lakhelyet készítenek maguknak?

Száritott fűvel kibélelt lakhelyet készítenek maguknak.

2. Hogyan szerzik be táplálékukat? Keretezd be!

legelésznek

vadásznak

halásznak

3. Pótold a hiányzó magánhangzókat!

riasztják, lesóványodva, rágcsálják, tavasszal, hegységekben, fűfélékből, barlangrendszer

4. Kösd össze az összetartozó szavakat, majd írd le a kapott szókapcsolatokat!

téli	álom	téli álom
családi	zsírréteg	családi fészek
testalkat	fészek	zömök testalkat
mókás	mellső	mókás látvány
éberen	zömök	éberen figyel
fű	figyel	szárított fű
vastag	sziklák	vastag zsírréteg
meredek	látvány	meredek sziklák
mancs	hőség	mellső mancs
nyári	szárított	nyári hőség

5. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, A mormoták nem alszanak téli álmot.

b, Nyáron korán reggel és későn délután táplálkozik.

c, Magányosan él.

d, Téltre vastag zsírréteget növeszt.

e, Föld alatti odúrendszert készítenek maguknak.

6. Mondd másképpen!

békésen: *nyugodtan, zavartalanul, harmonikus, problémamentes*

alkalmas: *megfelelő, hozzáillő*

gyorsan: *sietve, azonnal, loholva, hirtelen*

táplálkoznak: *esznek, falatoznak, lakmároznak*

7. Az olvasottak alapján következtess, és fejezd be a megkezdett mondatokat!

a, Veszély esetén azért riasztják éles füttyszóval társaikat, mert

így el tudnak bújni a barlangrendszerbe.

b, Azért figyelik az „órszemek” két lábra állva a ragadozókat, mert

így jobban látják a ragadozókat.

c, Téli álmukból azért ébrednek fel lesoványodva, mert

alvás közben nem esznek.

8. Keresd a mondatok tárgyát és jelöld a tanult módon!

a, Két lábra állva éberem figyelik a ragadozókat.

b, A mormoták hosszú téli álmukra vastag zsírréteget növesztenek.

c, Veszély esetén füttyszóval riasztják társaikat.

9. Találd meg a mondatokban a határozókat! Írd le a kérdést, amivel kérdeztél és nevezd meg a határozó fajtáját!

A mormoták akár 3200 méter magas hegységekben is megtalálhatók.

Határozó: *hegységekben*

Kérdése: *hol?*

Fajtája: *helyhatározó*

Két lábra állva éberem figyelik a ragadozókat.

Határozó: *éberem*

Kérdése: *hogyan?*

Fajtája: *módhatározó*

Kora reggel és késő délután bújnak elő odújukból.

Határozó: *reggel*

Kérdése: *mikor?* Fajtája: *időhatározó*

Határozó: *délután*

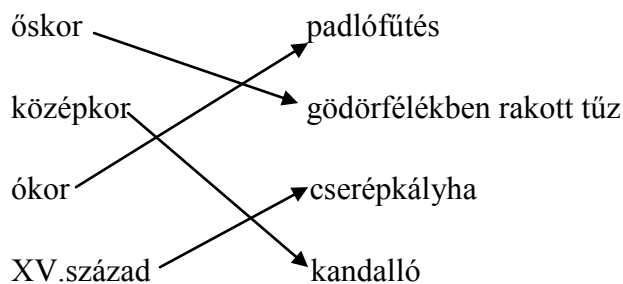
Kérdése: *mikor?* Fajtája: *időhatározó*

Határozó: *odújukból*

Kérdése: *honnan?* Fajtája: *helyhatározó*

A fűtés története

1. Melyik korban milyen fűtőalkalmatosságokat használtak? Kösd össze!

2. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, Már az ősemberek is fűtötték barlangjaikat.

b, A XVI. században jelentek meg a cserépkályhák.

c, A fűtés mindenki számára elérhető volt.

d, A padló alatti csatornákban áramló meleg vízzel fűtöttek.

e, A kandalló mellett sokat beszélgettek a családok.

3. Fejezd be a megkezdett mondatokat!

A, Az ősember tűzhelye meleget ugyan adott, de

ugyanakkor iszonyatos füsttel árasztotta el a barlangot.

B, Az ókori rómaiak vastag talpú lábbelikben jártak, hogy

meg ne égessék a talpukat.

C, Később, a XV. században megjelentek a cserépkályhák is,

melyek német földről terjedtek el Európa-szerte.

4. Milyen fűtőalkalmatosságokról olvastál a szövegben? Sorold fel őket!

kövekkel körülrakott gödörféle, padlófűtés, kandallók, cserépkályha, vaskályha, sparhelt, olajkályha, villanykályha, gázkazán,

5. Keress ki a szövegből a mellékneveket!

téli, tomboló, nagyobb, iszonyatos, ókori, meleg, fűtési, különleges, talpú, díszítésű, csodálatos, német, zord

6. Milyen jelzői szerkezetekről van szó? Nevezd meg a fajtájukat!

különböző méretű - minőségjelzői szószerkezet csodálatos történetek – minőségjelzői szószerkezet

tomboló vihar – minőségjelzői szószerkezet téli napokon - minőségjelzői szószerkezet

A gyapjú

1. Húzd alá azokat a mondatokat, amelyekről nem olvashattál a cikkben, hanem új információkat tartalmaznak!

- a, Az állatokat általában évente kétszer nyírják.
- b, A gyapjúból nem csak fonalat lehet készíteni.
- c, A racka juh gyapja durva.
- d, A juhok többszöri nyírása serkenti a szőrszálak (gyapjú) növekedését.
- e, Szőnyeg is készülhet gyapjúból.

2. Válaszolj röviden a kérdésekre!

- a, Mi adja a gyapjú alapanyagát?

A juhok szőrzete adja.

- b, Miért melegíti testedet a gyapjúpulóver?

Bolyhai között ugyanis megreked a levegő, és ezt a légréteget felfűti és melegen tartja a test hője.

c, A feldolgozás során mit csinálnak az összetapadt gyapjúsálakkal?

Olajos anyaggal bepermetezik és gépek segítségével szétbontják az összetapadt szálakat.

3. Keretezd be a mondatpárok közül az igaz állításokat!

A juhot Kr. e. 10 000 körül házasították.

A gyapjú állati eredetű anyag.

A nyersanyagból nemezt is lehet préselni.

Nyírás után a bundákat először szétválogatják, majd megtisztítják.

4. Mi minden készülhet gyapjúból? Nevezd meg a képek segítségével!

pulóver

sál

zokni

sátor

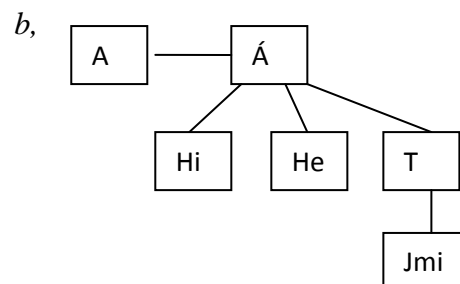
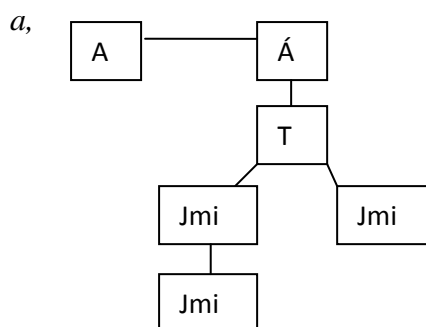
5. Elemezd a mondatokat a tanult módon és készítsd el az ágrajzokat is!

a, A különböző fajtájú és színű gyapjúkat összekeverik. (ők)

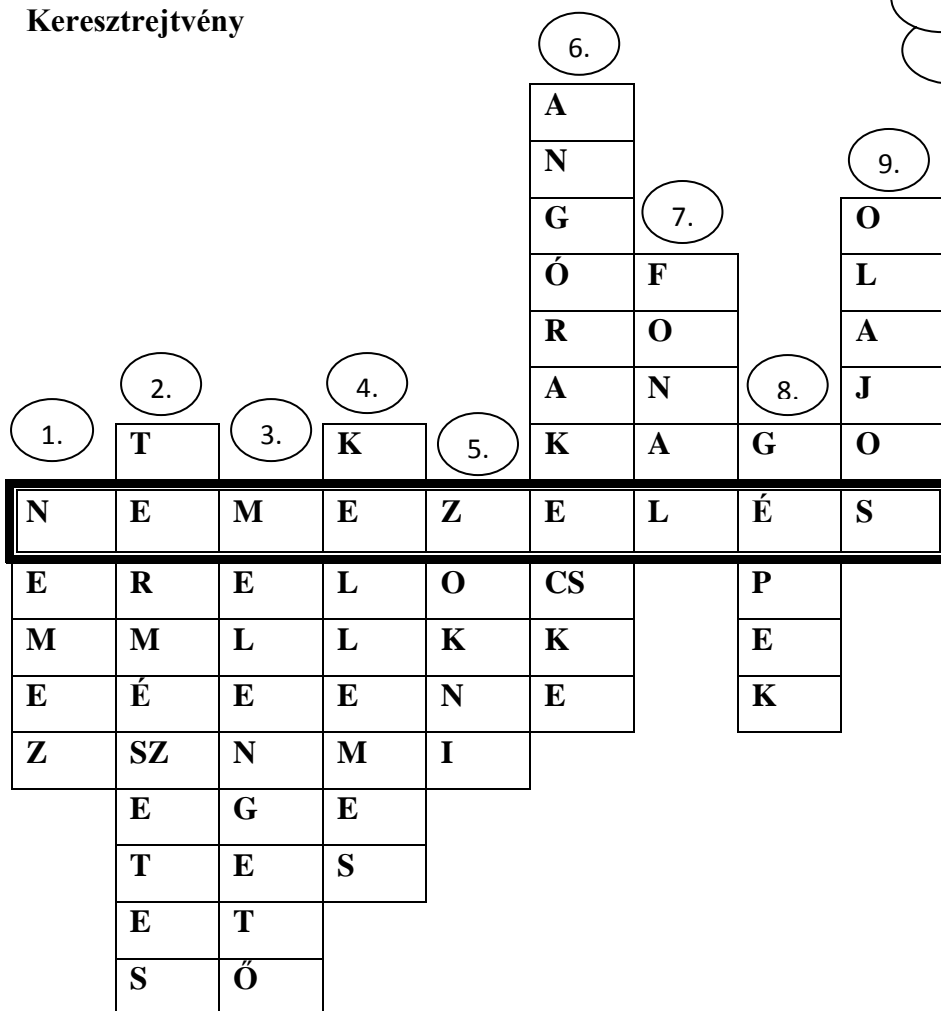
mi. mi. mi.

b, Ezután gépek segítségével szétbontják az összetapadt szálakat. (ők)

i. esz. mi.

Keresztrejtvény

A kétjegyű mássalhangzók egy keretbe kerültek!

1. Milyen lapot préselhetnek a nyersanyagból?
2. Milyen anyag a gyapjú?
3. Milyen érzés a gyapjúfonalból készült ruhadarab viselése?
4. Milyen tapintású a nemez?
5. Ruhadarab, melyet akkor viselünk, ha fázik a lábunk.
6. Melyik állat gyapját használhatják még fel?
- 7.

Gyapjúból viszont nem csakkészülhet.

8. Minek a segítségével bontják szét az összetapadt szálakat?

9. Milyen anyaggal permetezik be a gyapjút, ha össze akarják őket keverni?

A lóvátett tatárok

1. Hogyan mondanád másképpen?

félreverték a harangokat – *jelzés, a veszedelem jelzése*

vigyázókat – *őrzők, figyelők*

maroknyi csapat – *kevés, minimális*

körbékémllették – *megnézték, megtekintették*

rest – *nem tétlenkedő, haszontalan, dologkerülő*

negyedmagával – *ő és csapata*

2. Melyik csapatra jellemzőek az alábbiak? Írd a megfelelő helyre őket!

kevesen voltak, furfangosak, kegyetlenek, bátrak, félelmetesek, sokan voltak, eszesek

székelyek: *kevesen voltak, furfangosak, bátrak, eszesek*

tatárok: *kegyetlenek, félelmetesek, sokan voltak*

Húzd alá a helyes választ!

Melyik hegyen találtak rejtekhelyet a székelyek?

a, Mátra

b, Les-hegy

c, Visegrádi – hegység

A tatárok közül ki vette észre a különös sziklát?

a, az egyik katona

b, Batu kán

c, a dobos

Kik rejtőztek a felső sziklabarlangba?

a, tatárok

b, székely férfiak

c, az asszonyok és gyermekeik

3. Igaz (I) vagy Hamis (H)? Írd az üres négyzetekbe!

a, A magyarok örültek, amikor megérkeztek a tatárok az országba.

 H

b, Batu kán volt a magyarok vezére.

 H
 I

c, A tatár csapat Székelyföld felé közeledett.

 I

d, A máréfalvi bíró vigyázókat küldött a Les-hegy tetejére.

 H

e, A magyar csapat a templomba húzódott a tatárok elől.

 I

f, A tatárok annyian voltak, mint csillag az égen.

4. Pótold a mondatok hiányos szavait a szöveg alapján!

A máréfalvi bíró hírből jól ismerte a *TATÁROKAT*, ezért rögtön riasztotta a falu népét.

Az egyik katona vette észre a különös *SZIKLÁT*, s annak oldalában a két *BARLANGOT*.

Gondolt egyet, és célba vette a nagyorrú *KÁNT*, aki lóhátról irányította a többieket.

Olyan jól megcélozta, hogy a nyílvevő éppen a *SZÍVE* közepébe fűródott.

Tanakodtak, vitatkoztak, végül elhatározták, hogy *KIÉHEZTETIK* a székelyeket.

5. Bővítsd a következő tőmondatokat a megadott határozókkal!

Tábort vertek.

a, helyhatározóval: *A réten tábort vertek.*

b, időhatározóval: *Reggel tábort vertek.*

c, társhatározóval: *A tatárokkal tábort vertek.*

d, módhatározóval: *Gyorsan tábort vertek.*

Kiéheztetik a székelyeket.

a, időhatározóval: *Mától kiéheztetik a székelyeket.*

b, módhatározóval: *Leleményesen kiéheztetik a székelyeket.*

c, okhatározóval: *Bátorságuk miatt kiéheztetik a székyeket.*

d, helyhatározóval: *A barlangban kiéheztetik a székyeket.*

A Szent Korona sorsa

1. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

a, Mit kért a lengyel uralkodó követe a pápától?

A lengyel uralkodó követe koronát kért a pápától.

b, Mikor koronáztak utoljára a Szent Koronával?

A koronával 1916. december 30-án koronáztak utoljára.

c, Miért küldte István Asztrik apátot a pápához?

István, azért küldte Asztrik apátot a pápához, hogy már nemcsak áldás szükséges, hanem már korona is kell.

d, Mit látott éjszaka a szentatya?

A szentatya éjszaka az Úr angyalát látta.

2. Számozással állítsd időrendi sorrendbe a mondatokat!

4 A pápa különös álmot látott.

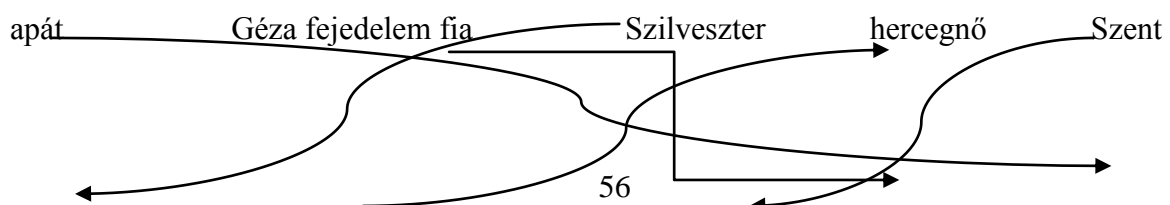
2 István áldást és koronát kért a pápától.

5 A pápa átadta a koronát Asztrik apátnak.

3 A lengyel követ koronát kért uralkodójának.

1 István folytatta a térítők munkát.

3. Kösd össze az összetartozókat!

pápa

Zita

Korona

István

Asztrik

4. Pótold a hiányzó toldalékokat!

Örömmel látta, hogy *napról napra* nő a keresztények száma. Menj hát *Rómába* és kérd mindkettőt! Add neki az elkészült koronát, mert őt illeti. A Szent Korona alsó részét feliratos zománcképek, ékkövek, gyöngyök, *függők* díszítik. A két koronát feltételezhetően a XII. században egyesítették. Jelenleg az Országházban tekinthető meg.

Önéletrajz:

Név: *Kovács Margaréta*

Születési hely: *Kassa*

Születési idő: *2000. 1. 12.*

Anyja neve: *Kovács Judit*

Apja neve: *Kovács László*

Legmagasabb iskolai végzettség: *ELTE*

Nyelvtudás: *angol, spanyol, magyar*

Humoros történet

- 1. Számozással rendezd sorba a humoros történet mondatait! Az első kettő és az utolsó mondat a helyén van.**

Csoda a moziban

Roxi színházba megy, és meglepetten tapasztalja, hogy mellette egy nyúl ül. A nyúl elmélyülten nézi a darabot, a vidám jeleneteknél nevet, a szomorúaknál sírva fak

4. – Igen, miért?

7. – Ugye maga is...?

1. Előadás után kíváncsian kíséri a hazafelé tartó nyulat.

3. – Magaé ez a nyúl? – szólítja meg.

2. A nyúl bemegy egy házba, hol a kapualjban egy férfi várja.

8. – Mit láttak?

5.- Ez fantasztikus, mellettem ült a színházban, és végignézte a darabot. A vidám jeleneteknél nevetett, a szomorúaknál sírva fakadt.

6.- Csodálkozom... - mondja a gazda.

9. – A háború és békét.

10. - Hát persze. Hiszen amikor olvasta, nagyon unta a regényt.

Felhasznált irodalom:

Kinizsi Pál története In. Tudorka magazin, X. évf., 7. szám

Tavaszi fáradtság In. Tudorka magazin, XV. évf., 3. szám

Miért van szükségünk alvásra? In. Tudorka magazin, XV. évf., 3. szám

Közelekedünk In. Tudorka magazin, XIII. évf., 4. szám

Az éber őrszemek In. Tudorka magazin, XIII. évf., 6. szám

A fűtés története In. Tudorka magazin, XI. évf., 2. szám

A gyapjú In. Tudorka magazin, XIII. évf., 2. szám

A lóvátett tatárok In. Tudorka magazin, XI. évf., 5. szám

A Szent Korona sorsa In. Tudorka magazin, X. évf., 10. szám

<http://www.nyf.hu/others/html/kornyezettud/megujulo/vizenergia/Vizenergia.html>

http://oreganeniked.hu/news/2199/a_nap_poenja

<http://www.illustrationsof.com/1081649-royalty-free-winter-clothes-clipart-illustration>

<http://www.sajti.com/cserkesz/taborozo.htm>

<http://www.artenter.hu/Judyka/28/1/kep/594>

http://www.mozaweb.hu/Lecke-Matematika-Matematika_9-

[1_Az_egyenlet_azonoss_aacute_g_fogalma-100974](http://www.mozaweb.hu/Lecke-Matematika-Matematika_9-1_Az_egyenlet_azonoss_aacute_g_fogalma-100974)

<http://www.harm-art-keramia.hu/belso.php?inf=futes&tid=18>

http://www.artistpub.hu/index.php?p=forum_topic&id=462&from=180

<http://kezdetek.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1085814>

http://www.rajzokvilaga.hu/index.php?option=com_phocagallery&view=detail&catid=244:autokocsibusz&id=2554:autobuszbuszrajz4&tmpl=component&Itemid=433

<http://magyarovi.blog.de/2011/01/25/januar-15-a-koezlekedesr-337-l-10430194/>

<http://kutasi.blogspot.sk/2010/12/7295-sasfa-decemberi-vendege-kocsis.html>